

**Національний університет біоресурсів і
природокористування України**

Юридичний факультет

Кафедра теорії та історії держави і права

**Студентський науковий гурток «Клуб юних
теоретиків»**

**Студентський науковий гурток «Дискусійний
клуб «De jure!»**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

учасників

XVI ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО- ПРАКТИЧНОЇ ОНЛАЙН-КОНФЕРЕНЦІЇ «ПРОБЛЕМИ ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ ОЧИМА МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ»

16 листопада 2023 р.

м. Київ

УДК: 340:167.1:378.2

Матеріали XVI Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції
«Проблеми юридичної науки очима молодих науковців»

П.78

Проблеми юридичної науки очима молодих науковців : зб. наук. пр. XVI
Всеукр. наук.-практ. онлайн-конф. (м. Київ, 16 листопада 2023 р.) / Укладачка:
Віра Качур. К., 2023. 234 с.

У збірнику подані наукові здобутки учасників, що присвячені
проблемам юридичної науки.

Усі матеріали подаються в авторській редакції.

**За зміст наукових матеріалів відповідальність несуть їх автори та
наукові керівники**

Равлінко Тетяна

магістрантка 2 року навчання юридичного факультету
Волинського національного університету
імені Лесі Українки (м. Луцьк)

Саско Олена

доцентка кафедри кримінального права і процесу
Волинського національного університету
імені Лесі Українки (м. Луцьк)

Особливості призначення покарання за незакінчене кримінальне правопорушення

Анотація. У даній науковій статті розглядаються особливості призначення покарання за незакінчені злочини. Потреба у наявності спеціальних правил для призначення покарання за незавершені злочини у кримінальному праві є очевидною. Проте для правильного застосування відповідних норм необхідно провести глибоке дослідження, щоб уникнути потенційних питань, які можуть виникнути під час судового процесу.

Ключові слова: незакінчене кримінальне правопорушення, замах на кримінальне правопорушення, готування до кримінального правопорушення.

Виклад основного матеріалу. Один із інститутів кримінального права, який залишає спірними чималу кількість питань у колі науковців є інститут незакінченого кримінального правопорушення.

Незакінченим кримінальним правопорушенням – є умисне суспільно небезпечне діяння (дія або бездіяльність), яке не містить всіх ознак кримінального правопорушення, передбаченого відповідною статтею КК України, у зв'язки з тим, що кримінальне правопорушення не було доведено до кінця з причин, що не залежать від винної особи.

Відповідно до частини 1 статті 68 КК України при призначенні покарання за незакінчене кримінальне правопорушення суд, керуючись положеннями статей 65-67 цього Кодексу, враховує ступінь тяжкості вчиненого особою діяння, ступінь здійснення кримінально протиправного наміру та причини, внаслідок яких кримінальне правопорушення не було доведено до кінця.

У даному випадку посилання на ст. ст. 65–67 КК дає змогу зробити висновок, що сформульовані у ч. 1 ст. 68 КК положення виступають додатковими правовими орієнтирами до загальних засад призначення покарання, передбачених ст. 65 КК. Іншими словами, визначаючи вид і розмір покарання особі, яка вчинила незакінчений злочин, суд враховує фактичні обставини в межах трьох загальних критеріїв – ступеня тяжкості вчиненого злочину, особи винного, обставин, що пом'якшують та обтяжують покарання, і двох додаткових – які визначають ступінь здійснення злочинного наміру та причини, внаслідок яких злочин не було доведено до кінця [3].

Частина 2 та частина 3 статті 68 КК України передбачає особливості покарання за готування до кримінального правопорушення та замаху на кримінальне правопорушення.

Однак, прописані в цих частинах положення щодо призначення покарання за незакінчений злочин у КК України недостатньо продумані та уточнені і як наслідок негативно впливають на застосування судами закону про кримінальну відповідальність.

Хавронюк М.І. зазначає, що в суддів виникає проблема обрахування строку покарання за готування або замах на кримінальне правопорушення, за вчинення якого санкцією статті (санкцією частини статті) Особливої частини КК України передбачено найбільш суворий вид покарання – довічне позбавлення волі, оскільки визначити від нього ні половину, ні дві третини неможливо [4, с. 109].

Також М. І. Хавронюк звертає увагу на положення про покарання за готування до злочину, нижня межа якого може дорівнювати верхній межі або навіть бути меншою за неї. Наприклад, ст. 63 КК передбачає, що мінімальною межею позбавлення волі (для осіб, які досягли до вчинення злочину вісімнадцятирічного віку) є один рік. Між тим, у санкціях понад тридцяти статей (частин статей) КК передбачене покарання у виді позбавлення волі на строк до двох років (ст. ст. 123, ч. 1 ст. 133 тощо). Отже, виникають випадки, коли у разі вчинення готування до умисного злочину суд зобов'язаний призначити засудженому покарання у межах від одного року до одного року [4, с. 110].

Така ж проблема виникає, коли суд враховує половину чи дві третини «максимального строку або розміру найбільш суворого виду покарання», якщо таким є не лише позбавлення волі, а штраф чи інші види покарань, які можуть бути найсуворішими.

У всіх таких випадках, коли верхня межа покарання при застосуванні частин 2 або 3 ст. 68 КК стає меншою за нижню, суд не має права на підставі ч.3 ст. 68 КК призначити покарання нижче від найнижчої межі, встановленої для відповідного виду покарання в нормах Загальної частини КК, бо інше рішення суперечило б як загальним засадам призначення покарання (п. 2.

ч.1 ст. 65 КК), так і нормам, що встановлюють мінімальні межі видів покарань (статті 53, 55-63) [1, с. 126].

У Постанові Пленуму Верховного Суду України № 7 від 24 жовтня 2003 р. «Про практику призначення судами кримінального покарання» подано рекомендації щодо вирішення цього питання.

Так, у п. 6-1 визначено, що відповідно до ч. 2 ст. 68 КК України у разі засудження особи за готування до злочину строк або розмір покарання не може перевищувати половини максимального строку або розміру найбільш суворого виду покарання, передбаченого санкцією статті (санкцією частини статті) Особливої частини КК, а відповідно до ч. 3 ст. 68 у разі засудження за замах на злочин строк або розмір покарання не може перевищувати двох третин максимального строку або розміру найбільш суворого виду покарання, передбаченого санкцією статті (санкцією частини статті) Особливої частини КК.

У процесі призначення покарання згідно з частинами 2 і 3 статті 68 Кримінального кодексу, суд повинен обов'язково обґрунтовувати своє рішення, проте вказувати на статтю 69 Кримінального кодексу не потрібно. Пленуму Верховного Суду України, вказує, що правила частин 2 і 3 статті 68 КК не можуть застосовуватися до осіб, які досягли 18 років і скоїли злочин, за який передбачено найсуворіше покарання - довічне позбавлення волі, оскільки цей вид покарання не допускає можливість обчислення його половини чи дві третини.

У випадках, коли особі не може бути призначено покарання у вигляді довічного позбавлення волі, зокрема у разі вчинення готування до злочину або замаху на злочин особами віку до 18 років, особами, які перебувають у віці понад 65 років, жінок, що були у стані вагітності під час вчинення злочину або на момент постановлення вироку, слід враховувати вимоги частин 2 і 3 статті 68 Кримінального кодексу України, виходячи з максимальної межі позбавлення волі на певний строк.

Висновок. З огляду на зазначене, загальні засади призначення покарання у кримінальному законодавстві України безсумнівно можна оцінити як позитивні, адже за кожний вид кримінального правопорушення чітко передбачено конкретний вид покарання. Проте паралельно із цим виникають об'єктивно обумовлені питання, які пов'язані з тим, що прописані положення щодо призначення покарання за незакінчений злочин у КК України недостатньо продумані та уточнені і, як свідчить судова практика, негативно впливають на застосування закону про кримінальну відповідальність.

Література

1. Горностай А. В. Окремі проблемні питання призначення покарання за замах на кримінальне правопорушення. Міжнародний науковий журнал «Грааль науки», 2022, №17, С. 125–129

2. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року/ Відомості Верховної Ради України. 2001. № 25-26. Ст. 131.

3. Про практику призначення судами кримінального покарання: Постанова Пленуму Верховного Суду України № 7 від 24.10.2003р. Дата

оновлення: 06.11.2009. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0007700-03#Text> (дата звернення: 04.11.2023).

4. Хавронюк М. І. Покарання за готування до злочину і замах на злочин: парадокси національного кримінального кодексу, особливо у порівнянні з іноземними. Підприємництво, господарство і право. 2009. № 5. С. 108-113.